

Kemijärven kaupunki

Rantaosayleiskaavan Kallioranta-Ailanganlahti-Tossanlahti (YK 19) muutos ja laajennus

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma

5.3.2025

Copyright © AFRY Finland Oy

AFRY Finland Oy:n projektinumero on 101026571.

Kannen kuva: © Maanmittauslaitos 2023

Kuvien pohjakartat ja -ilmakuvat: Maanmittauslaitoksen peruskartta-aineisto, avoin data 2025, ellei toisin mainita.

SISÄLLYS

1	OSALLISTUMIS- JA ARVIOINTISUUNNITELMA	4
2	SUUNNITTELUN TARKOITUS JA TAVOITTEET	4
2.1	Hankkeen tavoitteet.....	4
3	SUUNNITTELUALUE JA HANKKEEN KUVAUS.....	5
3.1	Rantaosayleiskaavan sijainti ja alueen yleiskuvaus.....	5
3.2	Pumppuvoimalaitoksen toimintaperiaate.....	7
4	YVA-MENETTELY	7
5	SUUNNITTELUN LÄHTÖKOHDAT	8
5.1	Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet	8
5.2	Maakuntakaava	8
5.3	Yleiskaavat	12
5.4	Asemakaavat	14
5.5	Muut aluetta koskevat päätökset, suunnitelmat ja ohjelmat	15
5.6	Alueelle laadittavat selvitykset.....	15
6	ARVIOITAVAT VAIKUTUKSET	16
7	OSALLISET.....	16
8	VUOROVAIKUTUS JA AIKATAULU	17
8.1	Vireilletulo	17
8.2	Luonnosvaihe.....	17
8.3	Ehdotusvaihe	18
8.4	Kaavan hyväksyminen.....	18
8.5	Arvioitu aikataulu.....	18
8.6	Viranomaisyhteistyö.....	18
9	YHTEYSTIEDOT.....	19
9.1	Yhteyshenkilöt.....	19

1 OSALLISTUMIS- JA ARVIOINTISUUNNITELMA

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa (OAS) kerrotaan alueidenkäyttölain (AKL) 63 §:n mukaisesti, miten osallistuminen ja vuorovaikutus sekä kaavan vaikutusten arviointi tapahtuvat Kallioranta-Ailanganlahti-Tossanlahti (YK 19) rantaosayleiskaavan muutosprosessissa. Lisäksi tässä asiakirjassa kerrotaan kaavoitettavan alueen sijainti, suunnittelulle asetetut tavoitteet ja lähtötiedot yleispiirteisesti sekä mistä saa lisätietoa kaavoituksesta.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa tarkistetaan ja täydennetään tarvittaessa kaava-prosessin kuluessa.

2 SUUNNITTELUN TARKOITUS JA TAVOITTEET

Kemijoki Oy suunnittelee Ailangantunturille pumppuvoimalaitosta, joka toimii sähköjärjestelmää tasapainottavana energiavarastona. Tavoitteena on laatia oikeusvaikutteinen osayleiskaavan muutos, jolla mahdollistetaan pumppuvoimalan edellyttämien Ailangan rantaosayleiskaavan (YK 19) alueelle sijoittuvien rakenteiden ja toimintojen, kuten vesitunnelin ja ruoppausmassojen läjitysalueen, toteutus. Tavoitteena on myös laajentaa kaava-aluetta siten, että läjitysalue on mahdollista osoittaa kokonaisuudessaan yleiskaava-alueelle.

Yleiskaava laaditaan alueidenkäyttölain sisältövaatimusten (AKL 39 §) mukaisesti ja valmistelun yhteydessä arvioidaan hankkeen merkittävät vaikutukset alueidenkäyttölain (9 §) edellyttämällä tavalla. Kaavamuutoksen valmistelussa arvioidaan kaavamuutosalueelle sijoittuvien ja voimassa olevassa rantaosayleiskaavassa (YK 19) osoitettujen suoraan rakentamislupaan oikeuttavien (AKL 44 §) lomarakennuspaikkojen säilyttämisedellytykset. Niiltä osin kuin rakennuspaikat on mahdollista säilyttää, kaavamuutoksessa tukeudutaan voimassa olevan rantaosayleiskaavan (YK 19) ratkaisuun ja kaavamuutos ohjaa lomarakentamista samalla tavalla kuin voimassa oleva rantaosayleiskaava (YK 19) oikeuttaen suoraan rakentamislupaan (AKL 44 §). Mikäli lomarakentamisen edellytykset kaavamuutosalueen rakennuspaikoilla eivät täyty, ne poistetaan.

Laadittava rantaosayleiskaavan muutos ohjaa Ailangantunturin pumppuvoimalaitoksen hankealueelle laadittavaa asemakaavaa siltä osin kuin asemakaava sijoittuu yleiskaavamuutoksen alueelle.

Osayleiskaavamuutoksen vireille tulosta tiedotetaan suunnitteluprosessin alussa samalla kun osallistumis- ja arviointisuunnitelma asetetaan nähtäville. Kemijärven elinvoimalautakunta hyväksyi yleiskaavaprosessin käynnistämisen Kemijoki Oy:n aloitteesta kokouksessaan 13.6.2024 (§ 72).

2.1 Hankkeen tavoitteet

Hanketoimijan tavoitteena on mahdollistaa osaltaan Suomen siirtymää uusiutuvaan energiaan sekä Suomen sähköjärjestelmän tasapainottamista taloudellisesti kannattavalla tavalla ja Euroopassa yleisesti käytössä olevalla tekniikalla. Tavoitteena on myös tiivis yhteistyö paikallisten sidosryhmien kanssa, eli toteuttaa hanke sosiaalisesti hyväksytyllä ja ympäristövaikutukset minimoivalla tavalla.

Kemijoki Oy:n pumppuvoimahanke on kansallisesti merkittävä ja osaltaan edesauttaa Suomen energiajärjestelmän puhdasta siirtymää. Hanke mahdollistaa säästä riippuvien uusiutuvien energialähteiden tuottaman sähkön varastoinnin ja tasapainottaa Suomen sähköjärjestelmää. Pumppuvoimalasta tuotetaan lisää sähköä sähköverkkoon, kun sähkön kulutus on suurta, jolloin tämä näkyy myös sähkön kuluttajille sähkön edullisempänä

hintana. Lisäksi pumppuvoimalaitokset vakauttavat sähkön hinnan vaihtelua ja parantavat sen ennustettavuutta. Tämä osaltaan mahdollistaa uusia teollisia investointeja Suomeen sekä muun uusiutuvan energian, kuten tuuli- ja aurinkovoiman lisärakentamisen. Pumppuvoimalaitokset parantavat Suomen sähköjärjestelmän toimitusvarmuutta ja vähentävät hiilidioksidipäästöjä. Hajautettu sähköntuotanto parantaa kansallista huoltovarmuutta. Investoiminen pumppuvoimalaitoksiin vahvistaa paikallistaloutta ja hyvinvointia esimerkiksi uusien työpaikkojen ja kiinteistöverotulojen muodossa (AFRY Management Consulting Oy 2023).

Säätökykyisen vesivoiman merkitys energiaomavaraisuudelle ja Suomen sähköjärjestelmän huoltovarmuudelle kasvaa entisestään Suomen siirtyessä fossiilisista polttoaineista uusiutuviin energialähteisiin. Pääministeri Petterin Orpon hallitusohjelmassa 20.6.2023 korostetaan vesivoiman ja pumppuvoiman merkitystä ja todetaan mm. seuraavasti: "Hallitus vahvistaa energijärjestelmälle tärkeän säätökykyisen vesivoiman toimintaedellytyksiä. Hallitus edistää pumppuvoimahankkeiden toteutumista muun muassa sisällyttämällä ne luvituksen etusijaisuusmenettelyyn ja linjaamalla ne yleisen edun mukaisiksi sekä sisällyttämällä ne kapasiteettimekanismiin."

Pumppuvoima on Euroopassa jo yleisesti käytössä, varsinkin vuoristoisilla seuduilla, joista löytyy luontaisesti tekniikan vaatimaa korkeuseroa. Euroopassa oli vuonna 2022 noin 56 000 megawattia rakennettua pumppuvoimakapasiteettia (IHA 2023), runsaimmin Espanjassa, Italiassa, Itävallassa, Ranskassa ja Saksassa. Määrä on noin nelinkertainen Suomen huippukulutukseen verrattuna.

Naapurimaissa ja Kemijärven alueella suunnitellaan myös vesisähkön ja pumppuvoiman lisärakentamista. Vattenfall suunnittelee lisäävänsä Pohjois-Ruotsiin vesivoimaa yhteensä 720 megawattia ja avaavansa Uumajajoella uudelleen pumppuvoimalan, joka oli käytössä vuoteen 1996 asti. Myös Fortum on käynnistänyt esiselvityksen uusien pumppuvoimalaitosten rakentamiseksi Ruotsiin. Suomen Voima Oy ilmoitti joulukuussa 2023 käynnistävänsä pumppuvoimaan liittyvän energiavarastoselvityksen Kemijärvellä. Pohjolan Voima Oyj ilmoitti helmikuussa 2024 omasta vastaavasta selvityksestään Kemijärvellä. Myös Virossa pumppuvoimaan liittyvät selvitykset ovat käynnissä.

3 SUUNNITTELUALUE JA HANKKEEN KUVAUS

3.1 Rantaosayleiskaavan sijainti ja alueen yleiskuvaus

Rantaosayleiskaavan suunnittelualue sijaitsee Kemijärvellä Kuusilahden ranta-alueella noin 20 kilometriä (linnuntietä) Kemijärven keskustasta etelään. Varsinaisen hankkeen suunniteltu ylävarasto eli vesivarastoallas sijoittuu Ailangantunturin päällä sijaitsevan Tunturilammen ympäristöön osayleiskaava-alueen ulkopuolelle. Pumppuvoimalaitoksen alavarastona toimii Kemijärven Kuusilahti, minkä lisäksi hanke edellyttää ylä- ja alavaraston välille rakennettavan vesitunnelin ja maanalaisen tilojen louhimista sekä Kuusilahden tunnelin suulle ruopattavaa syvännettä ja noin 1 kilometrin pituista järvelle suuntautuvaa väylää. Ruoppausmassat läjitetään Kemijärven ruoppausalueen välittömään läheisyyteen. Alustava rantaosayleiskaavan suunnittelualueen pinta-ala on noin 233 ha.

Osayleiskaavamuuotos toteutetaan mahdollisuuksien mukaan rinnakkain YVA-menettelyn kanssa siten, että osayleiskaavoituksessa hyödynnetään YVA:n yhteydessä tehtyjä selvityksiä ja ympäristövaikutusten arviointeja. YVA-ohjelmaan perustuen suunnittelualue ja sen lähiympäristö on pääosin metsätalousaluetta ja maisemakuva on metsäinen.

Suunnittelualueelle sijoittuu osin myös päätehakkuualoja sekä taimikoita, jotka muodostavat hankealueelle avoimia ja puoliavoimia maisematiloja. Alue on maastonmuodoiltaan vaihteleva ja esimerkiksi suunnitellun läjitysalueen ympäristössä maasto on myös suota. Sen eteläpuolelle sijoittuu noin kahden hehtaarin suuruinen Kiimalampi ja pohjoispuolella läjitysalue rajautuu Kalliovaaraan.

Ailangantunturin alue on paikallisessa metsästys- ja virkistyskäytössä. Osayleiskaavan suunnittelualuetta lähimmät viralliset virkistysreitit tai -kohteet ovat Hiipanniemessä sijaitsevat Ailanganlahden kota, Hiipanniemen laavu ja Antinlahden kota, Äpräänniemessä sijaitseva Lehtolan satama ja uimaranta sekä Ämmänniemessä sijaitsevat laavu, Ämmänvaaran luontopolku, näköalapaikka ja kota. Kemijärven rannat ovat omatoimisessa virkistyskäytössä.

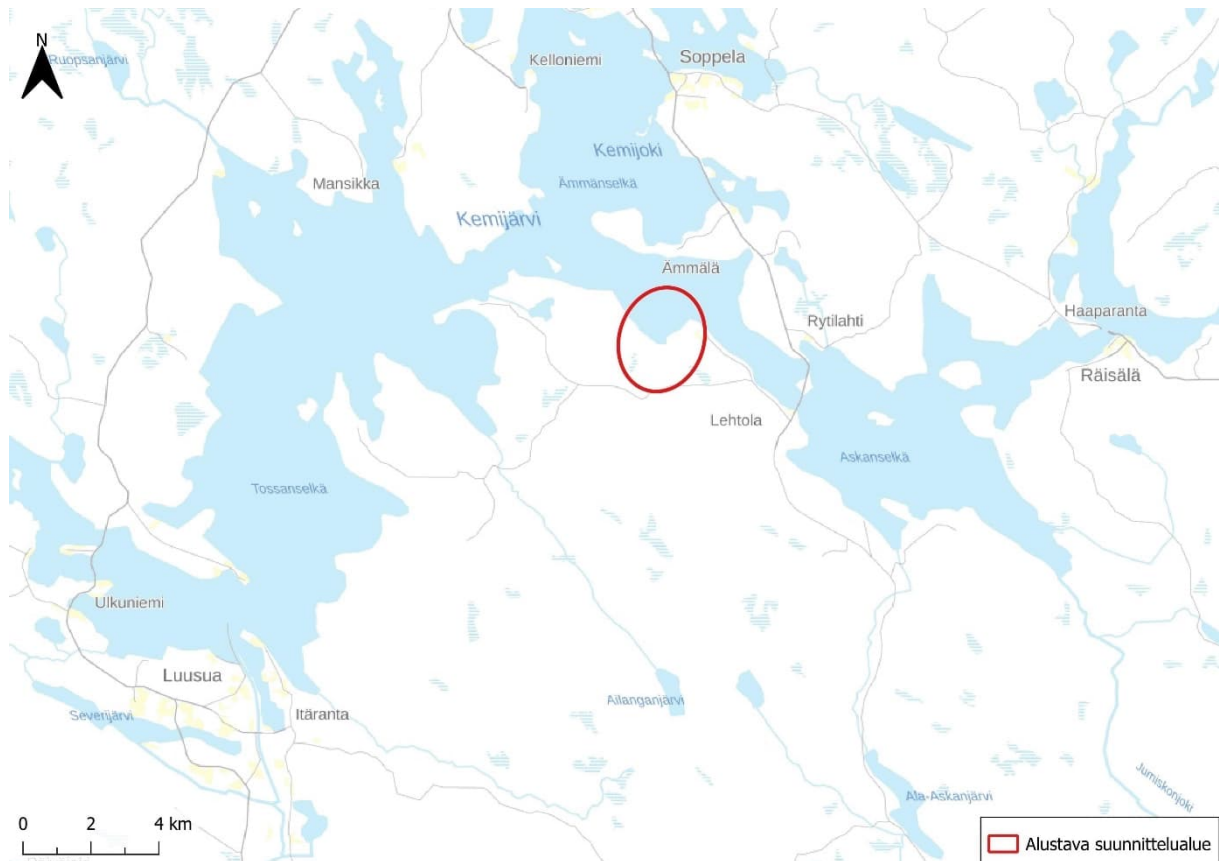
Suunnittelualueelle ei sijoitu olemassa olevia asuin- tai lomarakennuksia. Suunnittelualueen länsipuolella, noin 125 metrin etäisyydellä suunnittelualueen reunasta, sijaitsee yksi loma-asunnoksi rekisteröity rakennus. Muutoin asuin- ja lomarakennukset sijaitsevat Kemijärven rannoilla suunnittelualueen ympärillä, joista lähimmät itäpuolella Kallioniemessä ja länsipuolella Hiekkaniemessä.

Suunnittelualue sijaitsee poronhoitoalueella. Suunnittelualueen eteläpuolelle sijoittuu Hirvasniemen paliskunnan poronhoitoon liittyviä rakenteita, kuten esimerkiksi Palomaan erotusaita ja siulat (poroja johdattavat aidat). Kalliorannan pyyntiaita (hajallaan olevien porojen kokoamista varten) sijoittuu noin 900 m koilliseen suunnitellusta läjitysalueesta.

YVA-ohjelman perusteella suunnittelualueelle ei sijoitu luonnonsuojelualueita tai Natura-alueita eikä arvokkaiksi tunnistettuja linnustoalueita. Suunnittelualueelta ei myöskään ole tunnistettu metsälain 10 § mukaisia kohteita tai vesilain mukaisia kohteita. Lähimmät erityisen tärkeiksi elinympäristöiksi tunnistetut kohteet sijaitsevat Ailangantien eteläpuolella sekä Ylä-Rauvanlammen tuntumassa. Suunnittelualueelta ei ole havaintoja uhanalaisista tai silmälläpidettävistä, luontodirektiivin liitteen IV mukaisista, luonnonsuojelulain mukaan rauhoitetuista tai erityisesti suojelluista lajeista.

Noin 1 km etäisyydellä suunnitellun pumppuvoimalaitoksen tunnelin suulta Kemijärven rannalla sijaitsee harjijensuojeluohjelmaan kuuluva Ailanganniemi-Raudankangas (HSO120144). Ailanganniemi-Raudankangas on myös pohjavesialuetta, mutta suunnittelualueella ei sijaitse luokiteltuja pohjavesialueita. Ailanganniemen alueella sijaitsee lukuisia lähteitä, joista yksi myös suunnittelualueen läheisyydessä, sen länsipuolella.

Suunnittelualueella tai sen ympäristössä ei sijaitse maiseman tai kulttuuriympäristön arvoalueita tai -kohteita. Suunnittelualueella tai lähiympäristössä ei muinaisjäännösrekisterin mukaan sijaitse tiedossa olevia kiinteitä muinaisjäännöksiä. Lähimmät tiedossa olevat kohteet sijaitsevat Kemijärven Hiekkaniemessä ja Heralammen, Ala-Rauvanlammen ja Ylä-Rauvanlammen ympäristössä.

Kuva 3-1. Rantaosayleiskaavan suunnittelualueen sijainti on osoitettu punaisella.

3.2 Pumppuvoimalaitoksen toimintaperiaate

Pumppuvoimalaitos toimii siten, että ylävarastosta johdetaan vettä pumpputurbiiniin ja edelleen ala-altaana toimivaan Kemijärven Kuusilahteen. Pumpputurbiinin pyörimissuuntaa vaihtamalla se tuottaa tai kuluttaa sähköä, eli turbiini toimii myös pumppuna. Ylävarastona toimii osayleiskaavoitettavan alueen ulkopuolelle Ailangantunturin päälle rakennettava vesivarastoallas. Energiaa varastoidaan pumppaamalla vettä yläaltaaseen energian tarjonnan ollessa suurta ja energiaa tuotetaan, kun energian tarve on suurta. Vesitunneli on noin 4,5 kilometriä pitkä ja sen halkaisija on noin 9 metriä. Ylävaraston täyttäminen kestää täydellä teholla noin 9 tuntia ja tyhjentäminen noin 8 tuntia.

Rantaosayleiskaavan muutos kohdistuu Kuusilahden ranta-alueelle, johon vesitunnelin suuaukko, ruoppausalue ja ruoppauksen läjitysalue sijoittuvat. Tunnelin suulle ruopataan syväne ja lisäksi ruopataan noin 1 kilometrin pituinen ja pohjaltaan 80 metriä leveä väylä Kuusilahdelle. Ruoppausmassat läjitetään Kemijärven ruoppausalueen välittömään läheisyyteen tunnelin purkuaukon kaakkoispuolelle.

4 YVA-MENETTELY

Ailangantunturin pumppuvoimalaitoksen hankkeesta on käynnissä 13.3.2024 aloitettu YVA-lain (252/2017) mukainen arviointimenettely. YVA-lain mukaisesti hankkeen ympäristövaikutukset on selvitettävä arviointimenettelyssä ennen kuin ryhdytään ympäristövaikutusten kannalta olennaisiin toimiin. YVA-menettelyssä ei tehdä hanketta koskevia päätöksiä eikä ratkaista sitä koskevia lupa-asioita, vaan sen tavoitteena on tuottaa tietoa päätöksenteon perustaksi.

YVA-ohjelma on luovutettu hankkeen yhteysviranomaisena toimivalle Lapin ELY-keskukselle 7.5.2024. Yhteysviranomaisen tiedotti arviointiohjelmasta ja sen nähtävillä olosta sekä mielipiteiden ja lausuntojen esittämisen mahdollisuudesta julkisella kuulutuksella 16.5.–14.6.2024. Nähtävillä olon jälkeen yhteysviranomaisen on antanut YVA-ohjelmasta lausunnon 9.7.2024. YVA-menettely etenee selostusvaiheeseen siten, että se jätetään alustavan aikataulun mukaisesti yhteysviranomaiselle keväällä 2025.

YVA-menettely ja osayleiskaavoitus toteutetaan mahdollisuuksien mukaan rinnakkain aikataulullisesti yhteen sovittaen. Osayleiskaavoituksessa hyödynnetään YVA:n yhteydessä tehtyjä selvityksiä ja ympäristövaikutusten arviointeja. Vaikka YVA toteutetaan osin samanaikaisesti kaavan laatimisen kanssa, osayleiskaavoitus ja YVA-menettely toteutetaan erillisinä prosesseina.

5 SUUNNITTELUN LÄHTÖKOHDAT

5.1 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Kaavoitustyötä ohjaavat aina ylemmät kaavatasot eli yleiskaava, maakuntakaava, valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet sekä näiden toteutumista valvovat valtion viranomaiset. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ovat oleellinen osa alueidenkäyttölain (AKL) mukaista alueidenkäytön suunnittelujärjestelmää. Nykyiset valtioneuvoston hyväksymät tavoitteet ovat tulleet voimaan 1.4.2018.

Alueidenkäyttötavoitteiden tehtävänä on muun muassa auttaa saavuttamaan maankäyttö- ja rakennuslain ja alueidenkäytön suunnittelun tavoitteet, joista tärkeimmät ovat hyvä elinympäristö ja kestävä kehitys. Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan tavoitteet on otettava huomioon ja niiden toteuttamista on edistettävä maakunnan suunnittelussa, kuntien kaavoituksessa ja valtion viranomaisten toiminnassa.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet on jaettu seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen
- Tehokas liikennejärjestelmä
- Terveellinen ja turvallinen elinympäristö
- Elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat
- Uusiutumiskykyinen energiahuolto

Uusiutumiskykyisen energianhuollon tavoitteiden taustalla on Suomen ilmasto- ja energiapolitiikka, jonka vuoksi alueidenkäytössä on tarpeen varautua uusiutuvan energiantuotannon merkittävään lisäämiseen sekä tuulivoimapotentiaalin laajamittaiseen hyödyntämiseen. Tavoitteiden mukaan voimajohtolinjauksissa hyödynnetään ensisijaisesti olemassa olevia johtokäytäviä.

Lisätietoja valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista saa ympäristöministeriön www-sivuilta (www.ymparisto.fi)

5.2 Maakuntakaava

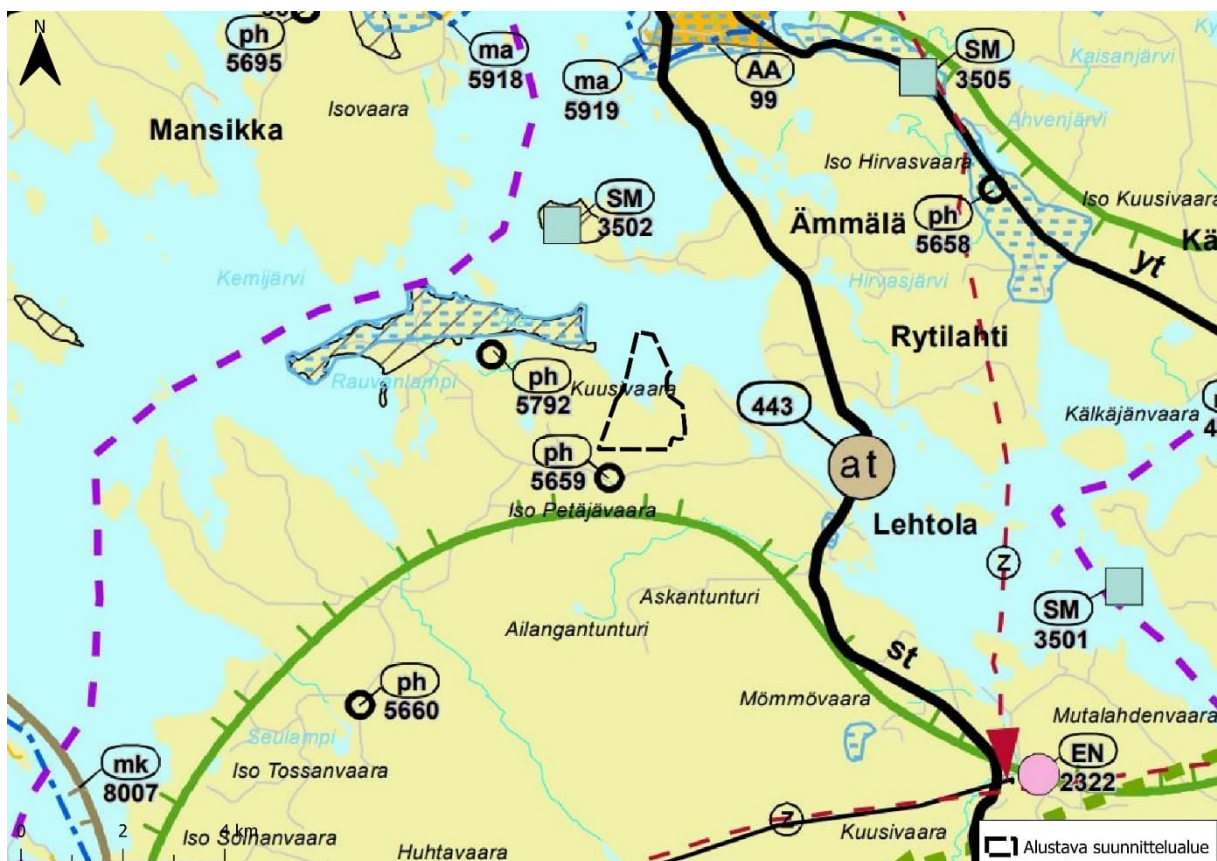
Suunnittelualue sijoittuu Rovaniemen ja Itä-Lapin maakuntakaavan alueelle, jonka Lapin liiton valtuusto hyväksyi 16.5.2022 ja joka kuulutettiin maankäyttö- ja rakennuslain 201 § mukaisesti voimaan 21.9.2022 Lapin liiton hallituksen 29.8.2022 tekemän päätöksen

mukaisesti. Maakuntakaavan hyväksymispäätöksestä jätettiin 6 valitusta, joihin Lapin liiton hallitus on antanut vastineet 18.11.2022.

Pohjois-Suomen hallinto-oikeus antoi 3.12.2024 ratkaisun maakuntakaavan hyväksymistä koskevasta päätöksestä tehtyihin valituksiin. Hallinto-oikeus kumosi maakuntavaltuuston päätöksen maakuntakaavassa osoitettujen tuulivoimaloiden alueita tv 2316 ja tv 2307, tuulivoimapotentiaalista aluetta tv1 2396 ja Narkauksen kaivosalueita EK 1914 koskevien kaavamerkintöjen osalta sekä Kalliosalmen ja Kemijärven välille osoitetun valtatie, ohjeellinen / vaihtoehtoinen -kaavamerkinnän osalta. Muilta osin hallinto-oikeus hylkäsi valitukset.

Suunnittelualue sijoittuu maa- ja metsätalousvaltaiselle alueelle (M). Merkinnällä osoitetaan pääasiassa maa- ja metsätalouskäyttöön tarkoitettuja alueita, joita voidaan käyttää pääasiallista käyttötarkoitusta sanottavasti haittaamatta myös muihin tarkoituksiin. Hankkeen vesitunneli sekä ruoppaus- ja läjitysalueet sijoittuvat myös laajan kehittämisperiaatetta osoittavan matkailun vetovoima-alueen ja matkailun ja virkistykseen kehittämisen kohdealueen merkinnän piiriin. Suunnittelualueen läheisyydessä on myös maakuntakaavan poronhoidon kannalta erityisen tärkeä alue/kohde/aita (ph) merkintöjä sekä arvokas harjualue tai muu geologinen muodostuma ja tärkeä tai vedenhankintaan soveltuva pohjavesialue.

Kuva 5-1. Ote Rovaniemen ja Itä-Lapin maakuntakaavasta. Suunnittelualueen likimääräinen sijainti on osoitettu mustalla katkoviivalla.

Taulukko 5-1. Suunnittelualan lähistölle maakuntakaavassa osoitetut merkinnät.

Kaava-merkintä	Kaavamääräys
	MAA- JA METSÄTALOUSVALTAINEN ALUE Merkinnällä osoitetaan pääasiassa maa- ja metsätalouskäyttöön tarkoitettuja alueita, joita voidaan käyttää pääasiallista käyttötarkoitusta sanottavasti haittaamatta myös muihin tarkoituksiin.
	MATKAILUN VETOVOIMA-ALUE, MATKAILUN JA VIRKISTYKSEN KEHITTÄMISEN KOHDEALUE Merkinnällä osoitetaan matkailun ja virkistyksen vyöhykkeitä, joihin kohdistuu alueidenkäyttöllisiä kehittämistarpeita ja niiden yhteensovittamista. Aluetta tulee kehittää matkailukeskusten, matkailupalvelukohteiden, maaseutumatkailun, palvelujen ja reitistöjen yhteistoiminnallisena kokonaisuutena alueen pääkäyttötarkoitusten kanssa yhteen sopivalla tavalla. Kulttuuriperintö-, maisema- ja luontoarvoja tulee vaalia matkailun vetovoimatekijöinä.
	PORONHOIDON KANNALTA ERITYISEN TÄRKEÄ ALUE/KOHDE/AITA Merkinnällä osoitetaan poronhoidon kannalta erityisen tärkeitä alueita, kohteita tai kiinteitä laidunkierroaitoja. Alueen suunnittelussa on turvattava poronhoidolle merkittävien rakenteiden/alueiden säilyminen. Suunnittelussa tulee ottaa huomioon, että poronhoidon kannalta erityisen tärkeille kohteille voi johtaa pitkiäkin porojen kuljetusreittejä ja niihin liittyviä poroaitoja. Moottorikelkkailu- ja ulkoilureitit tulee suunnitella niin, että ne risteävät mahdollisimman harvoissa kohdissa pysyvän poroaidan kuten työ- ja laidunkierroaidan kanssa ja että porojen kulku aidan läpi reitin kohdalta pyritään estämään.
	SEUTUTIE
	ARVOKAS HARJUALUE TAI MUU GEOLOGINEN MUODOSTUMA Merkinnällä osoitetaan valtakunnallisesti arvokkaat harjuaalueet, moreenimuodostumat, kivikot, ranta- ja tuulikerrostumat, kallioalueet tai muut vastaavat arvokkaat geologiset muodostumat. Alueen käytön suunnittelussa on otettava huomioon alueen luonnonkauneuden, geologisten muodostumien sekä erikoisten luonnonolosuhteiden ja -esiintymien erityispiirteet.
	TÄRKEÄ TAI VEDENHANKINTAAN SOVELTUVA POHJAVESIALUE Merkinnällä osoitetaan pohjavesialueet, jotka ovat ominaisuuksiltaan arvokkaita ja jotka voivat olla tai ovat yhdyskuntien vedenhankinnan kannalta tärkeitä. Aluetta koskevat toimenpiteet on suunniteltava siten, että pohjaveden laatu, määrä tai käyttökelpoisuus vedenhankintaan eivät niiden vaikutuksesta heikkene.

Lisäksi suunnittelussa on huomioitava koko maakuntakaava-aluetta koskevat suunnittelumääräykset, joista keskeisimmät osayleiskaavan valmisteluun liittyvät määräykset ovat:

- Ranta-alueilla taajamatoimintojen alueiden (A), asuntovaltaisten alueiden (AA), keskuskylä (at), keskustatoimintojen alueiden (C) ja keskustatoimintojen kohteiden (c) ulkopuolella vapaan rantaviivan osuus tulee olla vähintään puolet muunnetusta rantaviivasta. Pysyvän asutuksen sijoittumista tulee edistää olemassa olevaa rakennetta täydentäen. Ranta-alueilla tulee turvata rannan suunnan kulkuyhteys.
- Maankäytön suunnittelussa on alueen erityispiirteisiin tukeutuen otettava huomioon arvokkaat luonnonympäristöt, arvokkaat maisema-alueet, rakennetut kulttuuriympäristöt ja arkeologinen kulttuuriperintö sekä kiinnitettävä erityistä huomiota rakennetun ympäristön laatuun. Suunnittelussa on huolehdittava valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvojen turvaamisesta sekä edistettävä luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymistä.
- Maisemallisesti herkillä alueilla, kuten jokien ja järvien rannoilla ja arvokkaimmilla vaara-alueilla sekä pääteiden, matkailupalvelualueiden, retkeilyreittien ja taajamien läheisissä metsissä metsänkäsittelytoimenpiteet on suunniteltava huolellisesti ottaen huomioon maiseman ominaispiirteet ja pyrittävä välttämään suuria muutoksia.
- Rakennuksia tai muita huomattavia rakenteita ei tule suunnitella sijoitettavaksi maisemallisesti aroille paikoille, kuten kapeisiin niemen kärkiin ja kannaksille sekä rantamaisemaa hallitsevien kumpareiden huipulle.
- Maankäytön suunnittelussa on huolehdittava maa- ja metsätalouden kannalta merkittävien yhtenäisten pelto- ja metsäalueiden alueiden säilymisestä.
- Poronhoitoalueella on turvattava poronhoidon ja muiden luontaiselinkeinojen alueidenkäytölliset toiminta- ja kehittämisedellytykset. Poronhoitoon olennaisesti vaikuttavaa alueiden käyttöä suunniteltaessa on otettava huomioon poronhoidolle tärkeät alueet. Valtion maiden osalta on neuvoteltava asianomaisen paliskunnan edustajien kanssa.
- Maankäytön suunnittelussa on varauduttava sään ääri-ilmiöihin ja tulviin sekä ilmastomuutoksen vaikutuksiin. Tulva-, sortuma- ja vyörymävaara-alueet on osoitettava yleis- ja asemakaavoissa joko alueina tai rakentamisrajoituksina. Rakennuspaikkoja ei saa suunnitella sijoitettavaksi alueille, joilla on tulvan, sortuman tai vyörymän vaaraa. Tästä voidaan poiketa vain, jos tarve- ja vaikutus selvityksiin perustuen osoitetaan, että tulvariskit pystytään hallitsemaan ja että rakentaminen on kestävä kehityksen mukaista. Maankäytön suunnittelussa tulee ottaa huomioon tulvariskialueet ja tulvien hallintasuunnitelmat.
- Suunnittelussa on pyrittävä ehkäisemään melusta, tärinästä ja huonosta ilmanlaadusta aiheutuvia ympäristö- ja terveyshaittoja.
- Alueiden käyttöä suunniteltaessa tulee varmistaa kulttuuriperintötiedon ajantasaisuus (kulttuuriympäristön ja/tai maiseman kannalta tärkeät alueet tai kohteet, kiinteät muinaisjäännökset tai muut arkeologiset kulttuuriperintökohteet), ja oltava yhteydessä alueelliseen vastuumuseoon sekä varauduttava tarpeellisiin selvityksiin. Ilman muinaismuistolain nojalla annettua lupaa on kiinteän muinaisjäännöksen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu siihen kajoaminen kielletty. Määräys koskee myös vedenalaisia muinaisjäännöksiä.
- Suunniteltaessa suojelualueen, suojeluohjelmaan kuuluvan alueen tai sen läheisyydessä olevan alueen käyttöä on neuvoteltava luonnonsuojelusta ja alueen hallinnasta vastaavien viranomaisten kanssa. Natura 2000 -verkostoon

sisällytettyihin alueisiin kohdistuvien toimintojen vaikutukset on tarvittaessa arvioitava LSL 65 §:n mukaisesti.

Vireillä olevat maakuntakaavat

Lapin liiton hallitus päätti 2.12.2024 käynnistää Lapin turvallisuus- ja liikennevaihemaa-kuntakaavan 2050 laatimisen, kuuluttaa vaihemaakuntakaavan vireille sekä asettaa osallistumis- ja arviointisuunnitelman nähtäville. Vaihemaakuntakaava 2025 tuli vireille 24.1.2025, ja sitä koskevasta osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta oli mahdollista antaa mielipide 24.2.2025 mennessä.

Lapin turvallisuus- ja liikennevaihemaa-kuntakaavan 2025 tavoitteena on geopoliittisen tilanteen takia päivittää voimassa olevia maakuntakaavoja ja vastata maankäytön suunnittelun osalta toimintaympäristön muutoksiin erityisesti liikennejärjestelmän ja turvallisuuden osalta. Tavoitteena on lisäksi yhtenäistää seudullisten maakuntakaavojen suunnittelumääräyksiä. Tavoitteena on vaihemaakuntakaavassa osoittaa Lapin liikennestrategian 2050 mukaisesti liikennejärjestelmää koskevat kehittämistavoitteet sekä huomioida puolustusvoimien maankäytölliset tarpeet.

Lisäksi tavoitteena on osoittaa keskeiset isot teollisuus- tai varastorakennusten alueet. Vaihemaakuntakaavan laadinnassa huomioidaan valtioneuvoston päätökset koskien kulttuuriympäristöä, maisema-alueita ja arkeologisia kohteita. Tavoitteena on myös selvittää laaja-alaisen M-alkuisten aluevarausten toimivuutta tässä toimintaympäristössä. Vaihemaakuntakaavassa voidaan osoittaa myös muita kaavaprosessin aikana esille tulleita tarpeita.

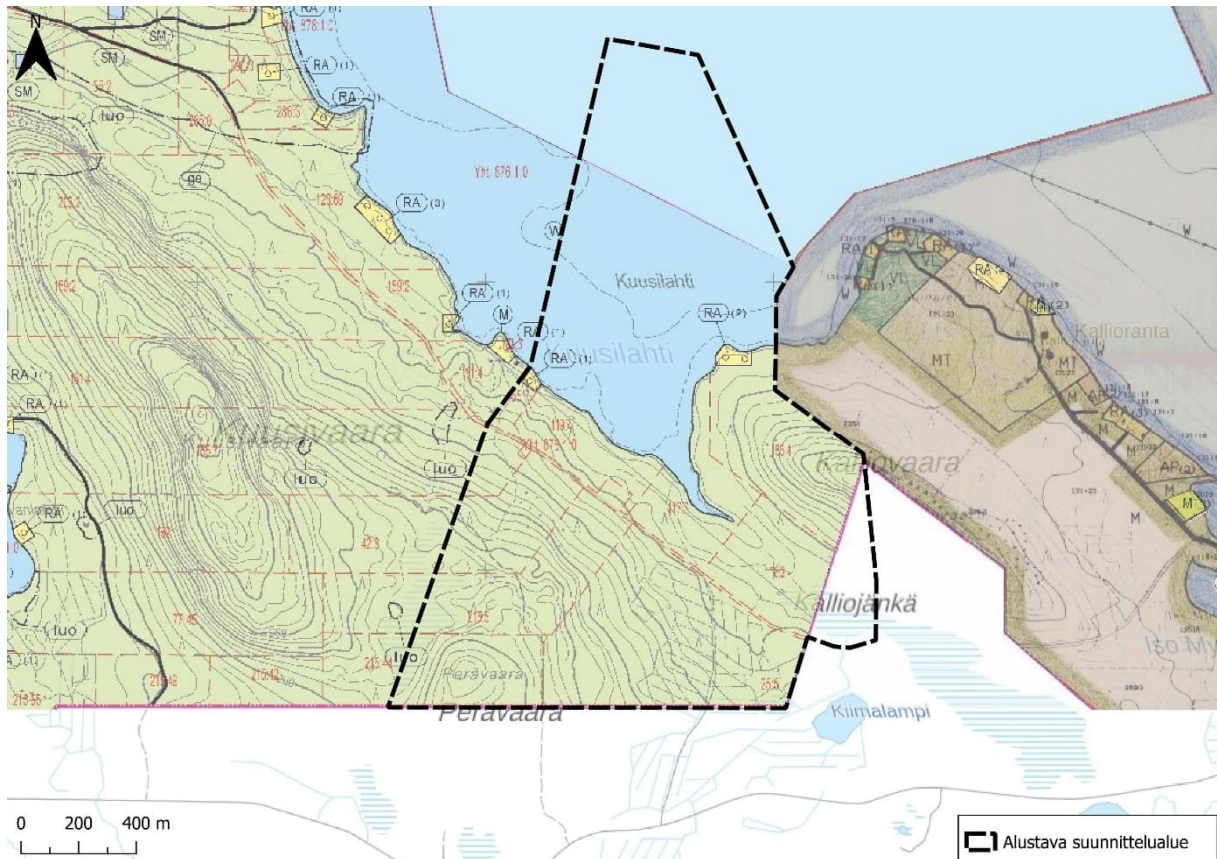
5.3 Yleiskaavat

Suunnittelualue sijoittuu Kemijärven Kallioranta-Ailanganlahti-Tossanlahti-rantaosayleiskaavan (YK 19) alueelle, jonka kaupunginvaltuusto on hyväksynyt 13.11.2006. Suunnittelualue rajautuu sen länsipuolelle sijoittuvaan Vietteri-Lehtola-Askanperä-Kämpänperän rantaosayleiskaavaan (YK 11), jonka Kemijärven kaupunginvaltuusto on hyväksynyt 24.1.1995.

Suunnittelualueella voimassa oleva rantaosayleiskaavaa ohjaa ennen kaikkea rantarakentamista ja se toimii perusteena suoran rakennusluvan myöntämiselle loma-asuntojen alueilla (RA, RA-1). Lisäksi kaavassa on osoitettu muun muassa kirkkojen ja muiden seurakunnallisten rakennusten alue, luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeät alueet (luo) sekä muinaismuistolain perusteella suojellut muinaisjäännökset (SM).

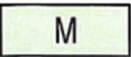

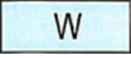
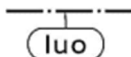
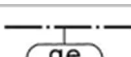

Suunnittelualue ja pumppuvoimalaitoshankkeen vesitunneli ja läjitysalue sijoittuvat yleiskaavan maa- ja metsätalousvaltaiselle alueelle (M) ja ruoppausalue kaavan vesialueelle (W). Läjitysalue sijoittuu osin myös kaavoittamattomalle alueelle. Länsi- ja itäpuolella pumppuvoimalan suunniteltujen rakenteiden läheisyydessä sijaitsee sekä olemassa olevia että uusia lomarakennuspaikkoja (RA). Tunnelin suulta pohjoiseen alle 2 kilometrin etäisyydellä sijaitsevassa Hiekkaniemessä rakennuspaikkoja on runsaasti. Vesitunnelin länsipuolelle Perävaaran ja Kuusivaaran väliin on osoitettu luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeitä alueita.

Kuva 5-2. Ote suunnittelualueella ja sen vieressä voimassa olevista rantaosayleiskaavoista. Suunnittelualan alustava rajaus osoitettu mustalla katkoviivarajauksella.

Taulukko 5-2. Suunnittelualan lähistölle voimassa olevassa rantaosayleiskaavassa osoitetut merkinnät.

	Kaavamerkintä ja määräys
	Maa- ja metsätalousvaltainen alue
	Loma-asuntoalue Suluissa loma-asuntojen lukumäärä.
	Vesialue
	Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue
	Arvokas harjuaalue. Alueella on maanpinnan muokkaaminen ja maa-aineisten kaivaminen kielletty.
	Muinaismuistolain (296/63) perusteella suojeltu muinaisjännös. Aluetta koskevia maankäyttöhankkeita suunniteltaessa on oltava yhteydessä museoviranomaiseen (maakuntamuseo).

Suunnittelualueen itäpuolelle sijoittuvassa Vietteri-Lehtola-Askanperä-Kämpänperän rantaosayleiskaavassa (YK11) lähimmät alueet ovat maa- ja metsätalousvaltaista aluetta (M). Yleiskaavan rannoille on osoitettu loma-asuntoalueita (RA), pientalovaltaisia asuntoalueita (AP) sekä maa- ja metsätalousalueita (MT).

Kauempana suunnittelualueesta, noin 4 km kaakkoon, on voimassa Tölliniemen-Ritanien-Jumiskonperän-Askankanavan rantayleiskaava. Ämmänselän pohjoispuolella noin 2,5 km päässä suunnittelualueesta on voimassa Lantuginperän ja noin 5,5 km päässä suunnittelualueesta Soppela-Berginperä-Ruuhiperä-Porovaaran rantayleiskaavat.

Vireillä olevat yleiskaavat

Rantaosayleiskaavoja koskeva muutos on vireillä Kotalahdessa, Iso-Marjalammen rannoilla, Soppelan kylässä sekä Hiekkaniemessä. Näistä Hiekkaniemi sijaitsee hankealueen lähistöllä. Tavoitteena on voimassa olevassa kaavassa osoitetun rakennuspaikan sijainnin siirtäminen rakennettavuudeltaan parempaan paikkaan alkuperäisen sijainnin läheisyydessä.

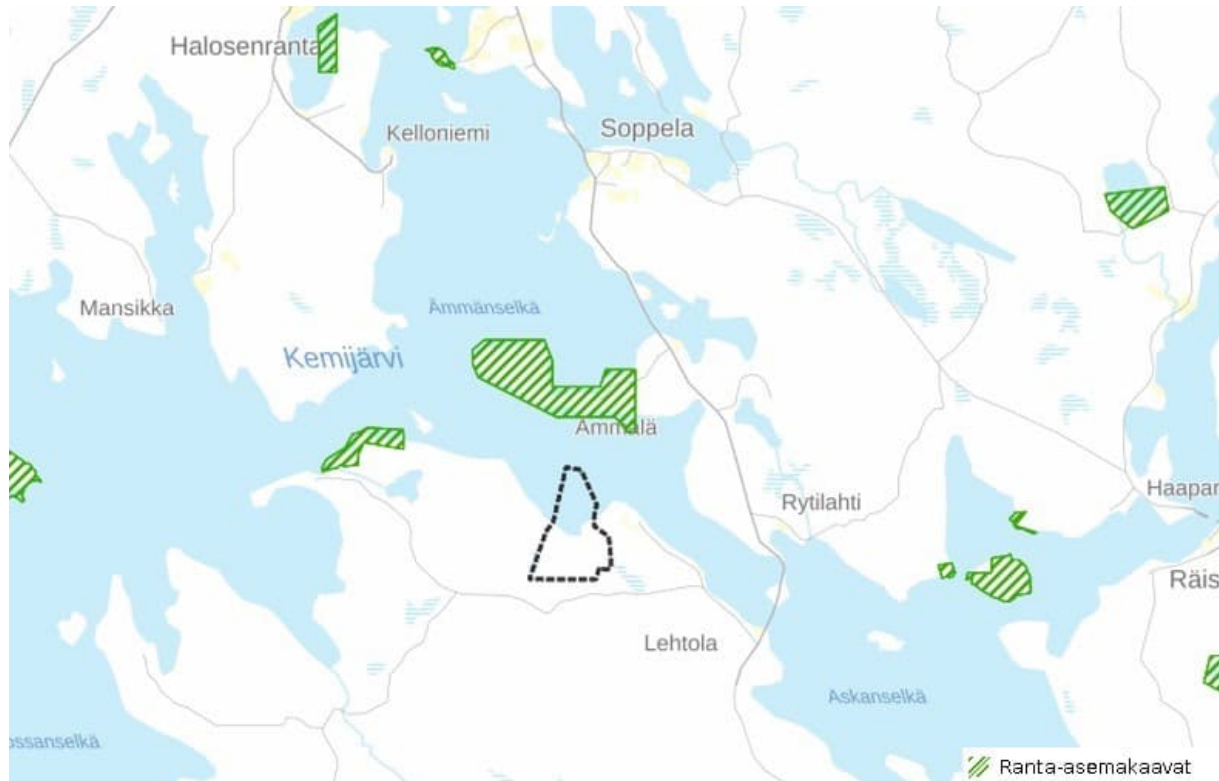
Kemijärven keskusta-alueella noin 12 km etäisyydellä on vireillä Keskusta-Pöyliö-Särki-kangas-Sipovaara yleiskaava. Kemijärven tekninen lautakunta on tehnyt päätöksen yleiskaavan laatimisesta 20.2.2013 ja kaavasta on laadittu osallistumis- ja arviointisuunnitelma.

Lisäksi Kapustanojan eteläpuolella Kemijokeen rajoittuen ja Seitakorvan voimalaitoksen läheisyydessä, noin 20 km etäisyydellä suunnittelualueesta, on vireillä Suomen Voima Oy:n pumppuvoimahankkeen osayleiskaava. Osayleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelma on ollut nähtävillä 29.5.–29.6.2024.

Rokamo – Nälkämä -alueella kaupungin koillisosassa noin 24 km etäisyydellä suunnittelualueesta on vireillä tuulivoimaosayleiskaava. Elinvoimalautakunta on päättänyt kaavan laatimisesta 30.5.2023 ja osallistumis- ja arviointisuunnitelma on valmistunut 27.3.2024.

5.4 Asemakaavat

Suunnittelualueella tai sen välittömässä läheisyydessä ei ole voimassa olevia asemakaavoja tai ranta-asemakaavoja. Lähimmät asemakaava-alueet sijaitsevat Kemijärven kaupungin keskusta-alueella noin 18 kilometriä Ailangantunturilta pohjoiseen ja Suomussa noin 18 kilometriä Ailangantunturilta itään. Lähimmät ranta-asemakaavat sijoittuvat Kenttäniemeen sekä Kauhaselän vastarannalle Ämmäniemeen.

Kuva 5-3. Ote suunnittelualan lähialueelle sijoittuvista ranta-asemakaavoista. Suunnittelualan alustava raja osoitettu mustalla katkoviivalla. Ranta-asemakaavat osoitettu vihreällä raidoituksella.

5.5 Muut aluetta koskevat päätökset, suunnitelmat ja ohjelmat
 Suunnittelualueelle laaditaan kaavaprosessin rinnalla YVA-lain mukaista arviointimenettelyä, jonka aikana arvioidaan hankkeen ympäristövaikutukset. YVA-menettelyn selvitykset ja arvioinnit hyödynnetään osayleiskaavamuutoksen valmistelussa.

5.6 Alueelle laadittavat selvitykset

Kaavoituksen lähtötieto- ja selvitysaineistona toimivat YVA-menettelyn yhteydessä laadittavat selvitykset. Hankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelmassa on todettu seuraavat laadittavat selvitykset, joita hyödynnetään siltä osin kuin ne koskevat suunnittelu- aluetta:

- Veden laadun tarkkailu Tunturilammessa ja siitä lähtevästä purosta
- Vesistömallinnus
- Reliktinieriäselvitys Tunturilammelta eDNA-menetelmällä
- Verkkokoekalastus Tunturilammelta
- Raakkuselvitys eDNA-menetelmällä Tunturilammesta lähtevästä purosta sekä Ailangantunturin muista puroista
- Maaperä- ja kalliotutkimukset
- Pohjavesimallinnus
- Kasvillisuus- ja luontotyyppiselvitys, sisältäen lähteet
- Pesimälinnustonselvitys
- Viitasammakkonselvitys Ailangantunturilta
- Saukkonselvitys voimajohtoreitiltä
- Naturaluontotyyppien selvitys sähkösiirtoreitin alueelta siltä osin, kun reitit kulkevat Natura-alueella

- Hankkeen CO₂-laskenta
- Havainnekuvat padosta sekä voimajohdosta

6 ARVIOITAVAT VAIKUTUKSET

Alueidenkäyttölain 9 §:n ja maankäyttö- ja rakennusasetuksen 1 §:n mukaan kaavaa laadittaessa on vaikutuksia selvitettävä siinä laajuudessa, että voidaan arvioida suunnitelman toteuttamisen merkittävät välittömät ja välilliset vaikutukset seuraaviin kokonaisuuksiin:

- ihmisen elinoloihin ja ympäristöön;
- maa- ja kallioperään, veteen, ilmaan ja ilmastoon;
- kasvi- ja eläinlajeihin, luonnon monimuotoisuuteen ja luonnonvaroihin;
- alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, yhdyskunta- ja energiatalouteen sekä liikenteeseen;
- kaupunkikuvaan, maisemaan, kulttuuriperintöön, muinaisjäänneksiin ja rakennettuun ympäristöön;
- elinkeinoelämän toimivan kilpailun kehittymiseen.

Vaikutuksia selvittäessä painopiste asetetaan merkittäviksi arvioituihin vaikutuksiin. Kaavan vaikutuksia selvittäessä otetaan huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus. Vaikutusten selvittäminen perustuu alueelta käytössä oleviin perustietoihin, laadittuihin ja laadittaviin selvityksiin, karttatietoihin ja maastokäynteihin, osallisilta saatavaan palautteeseen, lausuntoihin, mielipiteisiin ja muistutuksiin sekä laadittavien suunnitelmien ympäristöä muuttavien ominaisuuksien analysointiin. Selvitykset tehdään koko siltä alueelta, jolla kaavalla voidaan arvioida olevan merkittäviä vaikutuksia. Vaikutusten arviointi toteutetaan asiantuntija-arvioina vaikutustyyppittäin.

Keskeisimmiksi arvioinnin kohteiksi osayleiskaavamutoksen osalta on tunnistettu vaikutukset ihmisten elinoloihin ja ympäristöön sekä luonto- ja vesistövaikutukset.

7 OSALLISET

Alueidenkäyttölain (62 §) mukaan osallisia ovat ne maanomistajat, joiden omistamia alueita kuuluu kaavoitettavaan alueeseen, sekä ne henkilöt, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin kaavahanke saattaa huomattavasti vaikuttaa. Lisäksi osallisia ovat ne viranomaiset ja yhteisöt, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään.

Keskeisinä osallisina tässä kaavoitusprosessissa ovat: suunnittelualueen maanomistajat, käyttöoikeuden haltijat, naapurikiinteistöjen maanomistajat ja mahdolliset vuokra-alueen haltijat sekä kyläyhdistykset, osakaskunta ja paliskunta.

Viranomaiset:

- Kemijärven kaupungin tekninen toimi
- Kemijärven kaupungin rakennusvalvonta,
- Kemijärven kaupungin elinkeino-, ympäristö- ja vapaa-aikatoimet
- Lapin ELY-keskus

- Kainuun ELY-keskus
- Lapin liitto
- Lapin maakuntamuseo
- Lapin pelastuslaitos
- Metsähallitus, huomioiden eri vastuualueet
- Kemijärven kaupungin elinkeino-, ympäristö- ja vapaa-aikatoimet
- Väylävirasto

Muut yhteisöt ja yhtiöt:

- Hirvasniemen paliskunta
- sähkö- ja teleyhtiöt,
- alueella toimivat yhdistykset ja järjestöt, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään.
- Kemijärven osakaskunta

8 VUOROVAIKUTUS JA AIKATAULU

8.1 Vireilletulo

Kemijärven elinvoimalautakunta hyväksyi yleiskaavaprosessin käynnistämisen Kemijoki Oy:n aloitteesta kokouksessaan 13.6.2024 (§ 72). Kaavan vireilletulosta kuulutetaan ja osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS) asetetaan nähtäville (AKL 63 §). Osalliset voivat ottaa kantaa esillä olevan osallistumis- ja arviointisuunnitelman riittävyyteen antamalla siitä kommentteja.

Vireilletulosta ilmoitetaan, niin kuin kunnalliset ilmoitukset kunnassa julkaistaan sekä yhdessä paikkakunnalla yleisesti leviävässä sanomalehdessä. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma on nähtävillä kaupungin kotisivuilla koko hankkeen ajan.

Kaavahankkeen aloitusvaiheessa järjestetään tarvittaessa yleisötilaisuus.

8.2 Luonnosvaihe

Osayleiskaavaluonnos laaditaan selvitysten, vaikutusten arviointien, viranomaisten esittämien lähtökohtien ja tavoitteiden pohjalta huomioiden OAS:sta saatu palaute. Valmisteluvaiheen aineisto asetetaan julkisesti nähtäville 30 päivän ajaksi Kemijärven kaupungin elinvoimalautakunnan päätöksellä. Kaavaluonnosaineisto on nähtävillä kunnan kotisivuilla sekä palvelupiste Sortteerissa. Nähtävillä olosta ilmoitetaan, niin kuin kunnalliset ilmoitukset kunnassa julkaistaan sekä yhdessä paikkakunnalla yleisesti leviävässä sanomalehdessä.

Osallisilla on mahdollisuus esittää mielipiteensä nähtävilläolon aikana (AKL 62 §). Viranomaisilta pyydetään tarvittavat lausunnot.

Kaavahankkeen luonnosvaiheessa järjestetään tarvittaessa yleisötilaisuus.

8.3 Ehdotusvaihe

Osayleiskaavaehdotus laaditaan yleiskaavaluonnoksesta saadun palautteen, laadittujen selvitysten ja vaikutustenarviointien pohjalta. Valmisteluvaiheen aineistosta saatuun palautteeseen laaditaan vastineet eli perusteltu näkemys palautteen huomioimisesta kaavassa.

Kaavaehdotus asetetaan julkisesti nähtäville 30 päivän ajaksi Kemijärven kaupungin elinvoimalautakunnan päätöksellä. Kaavaehdotusaineisto on nähtävillä kunnan kotisivuilla sekä palvelupiste Sortteerissa. Nähtävillä olosta ilmoitetaan, niin kuin kunnalliset ilmoitukset kunnassa julkaistaan sekä yhdessä paikkakunnalla yleisesti leviävässä sanomalehdessä.

Osallisilla on mahdollisuus jättää muistutus nähtävillä olon aikana (AKL 65 §). Viranomaisilta pyydetään tarvittavat lausunnot.

Kaavahankkeen ehdotusvaiheessa järjestetään tarvittaessa yleisötilaisuus.

8.4 Kaavan hyväksyminen

Rantaosayleiskaavan muutoksen hyväksyy kaupunginvaltuusto. Kaavan hyväksymispäätöksestä on mahdollista valittaa hallinto-oikeuteen.

8.5 Arvioitu aikataulu

- Vireilletulo ja OAS talvi Q1/2025
- Kaavaluonnos Q3/syysy 2025
- Kaavaehdotus Q4/2025
- Hyväksyminen Q1/2026

Aikataulua tarkistetaan tarvittaessa kaavaprosessin aikana.

8.6 Viranomaisyhteistyö

Suunnittelun edellyttämä viranomaisyhteistyö järjestetään suunnittelutyön aikana.

9 YHTEYSTIEDOT

Kirjalliset mielipiteet osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta (OAS) ja valmisteluvaiheen aineistosta sekä muistutukset kaavaehdotuksesta osoitetaan Kemijärven kaupungille.

Palaute

Kemijärven kaupungin kirjaamo
PL 5 (Hallituskatu 4)
98101 KEMIJÄRVI

tai sähköpostitse osoitteeseen kirjaamo@kemijarvi.fi

9.1 Yhteyshenkilöt

Kemijärven kaupunki	Hankevastaava	Kaavaa laativa konsultti
Kaupunkisuunnittelu	Kemijoki Oy	AFRY Finland Oy
PL 5 (Hallituskatu 4)	PL 8131 (Valtakatu 11)	Jaakonkatu 3
98101 Kemijärvi	96101 Rovaniemi	01621 Vantaa
Martti Valkola	Helena Ylihurula	Marja Pelo
Maankäyttöpäällikkö	Kehityspäällikkö	Maankäytön asiantuntija
p. 040 544 8015	p. 020 703 4484	p. 044 468 8042
martti.valkola@kemijarvi.fi	helena.ylihurula@kemijoki.fi	marja.pelo@afry.com